

▶ Les 5: Op reis met Jona

Thema

God roept Jona om op reis te gaan naar Ninevé. Jona wil niet en vlucht weg voor God. Tijdens zijn reis per schip breekt een storm los. Jona wordt overboord gegooid, maar de HEERE redt hem met behulp van een vis. Daarna gehoorzaamt Jona aan Gods opdracht en gaat naar Ninevé.

Bijbelgedeelte

Jona 1:1 - 3:3

Bijbeltekst bij de kernboodschap

Toen stond Jona op en ging naar Ninevé, overeenkomstig het woord van de HEERE. (*Jona 3:3a*)

Kernboodschap

God roept je, vertel over Hem!

Aanleren Bijbeltekst

Ik onderwijs u en leer u de weg die u moet gaan; ik geef raad, mijn oog is op u. (*Psalms 32:8*)

Kerntoepassingen

Toepassing niet-gelovig kind: God heeft een Boodschap voor jou; luister naar Hem.

Toepassing gelovig kind: God heeft een Boodschap voor jou; vertel Zijn Woord door aan andere mensen.

Hulpmiddelen

Vertelplaten (in PowerPoint).

Verteloverzicht

1. God roept Jona om te gaan preken in de stad Ninevé. (Jona 1:1,2)
2. Jona wil niet en gaat per schip de andere kant op. (1:3)
3. Er komt een hevige storm. (1:4)
4. Jona slaapt, maar wordt door de kapitein gewekt. (1:5,6)
5. De matrozen werpen het lot. Jona blijkt de oorzaak te zijn van de storm. (1:7,8)
6. Jona vertelt dat hij God dient en op de vlucht is voor Hem. (1:9-11)
7. Jona wordt overboord gegooid. De zee wordt weer rustig. (1:12-15)
8. De matrozen merken dat de HEERE regeert, ook over de zee. (1:16)
9. God stuurt een vis die Jona opslokt. (1:17)
10. In de buik van de vis gaat Jona bidden. (2:1-9)
11. De HEERE redt Jona. De vis spuugt hem uit op het droge. (2:10)
12. God roept Jona opnieuw om te gaan preken in de stad Ninevé. (3:1,2)
13. Nu gehoorzaamt Jona wel. Hij gaat op reis. (3:3)

Uitleg en achtergrondinformatie

Jona 1

Vers 1-2 Jona is een profeet in het Tienstammenrijk, ook wel Israël genoemd. Jona kan ook de eerste zending van het Oude Testament genoemd worden. Jona is in de eerste plaats de bringer van de blijde boodschap voor zijn eigen volk, namelijk dat de grenzen van het land tot haar vroegere omvang zouden worden teruggebracht (2 Kon.14:25). Jona heeft zijn volk lief, maar hij moet nu onder de heidenen gaan prediken. Hij moet naar de grote stad Ninevé om de mensen daar te waarschuwen voor het komende oordeel van God. Hij is bang dat de stad Ninevé gespaard zal worden, als de inwoners God om genade roepen (Jona 4:2). Ninevé zal dan een contrast vormen met het verharde Samaria. Tegenover de hardnekkige houding van Israël onder leiding van koning Jerobeam zal de bekering van de Ninevieten extra scherp afsteken.

De opdracht die Jona krijgt is enigszins vreemd en ook heel moeilijk. Het is vreemd, omdat een profeet van Israël eigenlijk nooit naar een ander volk wordt gestuurd. Het moeilijke aan deze opdracht is dat deze opdracht zeer gevaarlijk is. De Ninevieten staan bekend om hun wreedheid en meedogenloosheid voor andere volken. De afstand van de hoofdstad van Israël (Samaria) naar Ninevé is ongeveer 1200 km, dat is ongeveer een maand lopen. God maakt Ninevé tot een beschamend voorbeeld voor Zijn eigen volk (Matt.12:41, Luk.11:32).

Vers 3-4 Jona wil niet. De uitdrukking 'Gods aangezicht' betekent God Zelf en is tegelijk verbonden met Gods houding. Gods aangezicht zoeken betekent: Gods genade zoeken. Voor Gods aangezicht staan betekent: bereidwillig zijn om God te dienen (1 Koningen 17:1). Jona doet het tegenovergestelde. Hij vlucht weg van het aangezicht van de HEERE. In plaats van naar het oosten (waar Ninevé ligt) gaat hij naar het westen (Tarsis). Zo probeert hij zijn opdracht te ontlopen. Het absurde van dit plan blijkt wanneer God aan Jona laat merken dat een klein mensje Zijn plannen niet kan dwarsbomen. Niet Gods plan, maar Jona's plan wordt verijdeld. God laat een geweldige storm opsteken die het schip, waarop Jona mee vaart, in grote nood brengt.

Vers 5-6 De bemanning stelt alles in het werk om het schip te redden, biddend en werkend tegelijk. Jona slaapt alsof er niets aan de hand is, totdat de hoofdschipper hem wekt. De vraag die hij aan Jona stelt, is moeilijk voor hem. Hoe kan hij ooit tot God naderen? Hij is juist voor Hem op de vlucht. Jona kan toch onmogelijk verwachten dat hij nu zijn God om een gunst kan smeken?

Vers 7-10 Je leest in eerste instantie geen reactie van Jona. De heidense scheepslui denken dat iemand van hen schuldig moet zijn aan deze ellende en ze werpen het lot. God wijst Jona aan als schuldige (Spr.16:33). Dan kan Jona er niet meer onderuit. Hij vertelt Wie hij dient en beschrijft in een paar zinnen de grootheid en majesteit van de HEERE. Bij deze heidenen blijkt meer Godsvreze te bestaan dan bij Jona. In hun reactie klinkt verbijstering door: hoe kun je zo ongehoorzaam zijn, terwijl je weet wie de HEERE is?

Vers 11-12 Ze vragen Jona vervolgens wat ze moeten doen. Jona stelt voor dat ze hem overboord gooien. Jona ziet de storm als straf van God voor zijn ongehoorzaamheid. De scheepslieden nu slachtoffer van Jona's ongehoorzaamheid te worden. Dat wil Jona niet.

Vers 13-16 De mannen zijn het in eerste instantie niet met dit voorstel eens. Ze proberen uit alle macht aan land te komen. Maar als het alleen maar erger wordt, besluiten ze Jona overboord te gooien. Opnieuw blijkt in alles wat ze doen een opvallende Godsvreze bij deze mannen. Zowel in hun gebeden vooraf als in hun offers na afloop komt groot ontzag voor de HEERE tot uiting.

Vers 17 En dan blijkt dat Gods goedheid en genade groot is. God stuurt 'door Zijn almachtige, Vaderlijke regering' (kanttekeningen) een grote vis die Jona opslokt. Daarmee redt God Jona van de verdrinkingsdood. Drie dagen en drie nachten is Jona in het binnenste van de vis. Daarmee wordt deze onwillige profeet tot een voorbeeld gemaakt van de Heere Jezus. De overeenkomst met de Heere Jezus is het stillen van Gods toorn, gevolgd door drie dagen in de stilte en tot slot de terugkomst in het leven. Jona in het binnenste van de vis en daarna op het strand; Jezus in het 'binnenste' van de aarde en daarna opgestaan uit de dood (zie Matt.12:40).

Jona 2

Vers 1-9 Opvallend in Jona's gebed zijn de vele verwijzingen naar allerlei psalmen. Jona bidt met de psalmen (zie Psalm 42:8; 31:7, 23; 69:2; 7:16; 16:10; 61:3; 20:8; 44:18). Het gebed van Jona bevat allereerst een schuldbelijdenis: Jona erkent dat hij door eigen schuld in dit 'graf' is terechtgekomen. Dit alles is het gevolg van Gods rechtvaardige toorn over Jona's ongehoorzaamheid (vers 1-4). Verder spreekt Jona zijn geloofsvertrouwen uit dat God hem zelfs uit deze positie zal bevrijden. De grond voor die hoop is enkel en alleen de genade van God. Als hij zijn zonden ziet, vergaat hem alle hoop. Dat is nu juist het geloof, dat tegelijk op de HEERE ziet. Jona hoopt te midden van de verdiende dood op het leven. Hij blijft God toch 'mijn God' noemen (vers 6). Ook spreekt Jona in zijn gebed een belofte uit. Een belofte is nooit een voorwaarde in de betekenis van 'voor wat hoort wat'. Het is wel een toezegging God de dank te brengen die Hij waard is.

Vers 10 Het staat er zo 'gewoon', omdat het duidelijk moet zijn dat voor de HEERE niets te wonderlijk is. Hij is de Schepper aan Wie de machten van de natuur én de schepselen gehoorzaam moeten zijn. Hij regeert.

Jona 3

Vers 1-3 De opdracht van Jona wordt vernieuwd. Het woord van de HEERE komt weer tot Jona om te laten zien dat God vergeeft. Als wij door iemand verraderlijk behandeld worden, stellen we niet zomaar opnieuw ons vertrouwen in die persoon. God vergeeft Jona en neemt hem opnieuw in dienst. Dit is het bewijs dat er vrede is tussen God en Jona. Jona krijgt nadrukkelijk de opdracht om Gods woorden aan Ninevé bekend te maken. De boodschap is precies hetzelfde als de vorige keer. God verandert het niet om het wat gemakkelijker voor Jona te maken. Deze keer gehoorzaamt Jona wel. Hij is bereid om te gaan en hij gaat. Van Ninevé wordt gezegd dat het 'een geweldig grote stad' en een stad 'van drie dagreizen doorsnee' was. Groot wil zeggen: 'belangrijk'. De mensen in Ninevé keren zich van God af, maar God stuurt Zijn boodschapper naar die mens toe. Achteraf wordt Gods plan met Ninevé duidelijk.

Vertelling

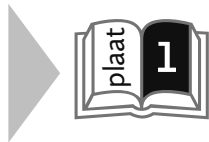
Inleiding

- ➔ *Vraag aan de kinderen: Heb jij weleens een moeilijke opdracht moeten uitvoeren? (op school, thuis)*

Misschien dacht je bij die moeilijke opdracht wel: dat kan ik helemaal niet. Weet je wat? Ik doe het gewoon niet. (Geef een voorbeeld van iets dat de kinderen genoemd hebben, bijvoorbeeld dat ze die moeilijke som op school dan maar niet oplossen en geen antwoord opschrijven.)

- ➔ *Wat gebeurt er als je die moeilijke opdracht niet uitvoert? (Bijvoorbeeld: de meester loopt langs en zegt: 'Waarom heb jij die som niet gemaakt? Blijf nu maar in de pauze binnenzitten om de som op te lossen!')*

In de vertelling gaat het over een man die een moeilijke opdracht moest doen.

Kern

- ➔ *Lees Jona 1:2a voor uit de Bijbel:
'Sta op, ga naar de grote stad Ninevé en predik tegen haar.'*

Wat een opdracht! Naar Ninevé? Hij, Jona? Waarom dan?

Ninevé is een grote stad, ver weg in het oosten. Er wonen heel veel mensen. In de stad staan prachtige huizen. Op de muren, die om Ninevé heen staan, staan grote torens. Ninevé ligt in het land Assyrië. Dat land is een vijand van het land Israël, waar Jona woont. En moet hij, Jona, dan echt naar Ninevé toe? Ja, de Heere God heeft hem die opdracht gegeven: 'Jona, je moet naar Ninevé toe. Je moet aan de mensen daar gaan vertellen dat ze verkeerde dingen doen, die Ik niet goed vind. Ik zal hen daarom straffen. Ik stuur jou naar Ninevé toe. Jij moet gaan vertellen dat ze nog veertig dagen de tijd krijgen om zich te bekeren, om te stoppen met de verkeerde dingen.'

Wat is de Heere God goed voor de mensen in Ninevé. Hij gaat hen waarschuwen. Weet je waarom God dat doet? Hij wil dat de mensen zich bekeren. Dat betekent dat ze stoppen met verkeerde, zondige dingen en naar God gaan luisteren. God geeft de mensen nog de tijd om zich te bekeren. De HEERE wil ook dat jij dit doet. Luister je al naar Hem? Dat moeten ook de mensen in Ninevé gaan doen. De HEERE wil dat Jona dat gaat vertellen aan de mensen, hij moet naar Ninevé.

Daar loopt Jona. Hè, hij gaat helemaal de verkeerde kant op. Hij moest van God toch naar Ninevé? Dat land is heel ver weg, wel 1200 kilometer van Israël vandaan. Misschien ben je weleens op vakantie geweest naar Italië. Zo ver is het ongeveer. Als je daar lopend naartoe gaat, is dat wel een maand lopen!

Maar wat doet Jona nu? Zie je dat? Hij loopt naar Jafo, een stad die aan de zee ligt. Bij de haven kijkt hij naar de schepen die er liggen. Zou hij met dat schip mee kunnen? Of met dat andere schip? Ja, dat kan misschien wel. Maar gaat dat schip dan naar Ninevé toe? Welnee, het schip gaat de andere kant op, naar Tarsis. Dat ligt niet in het oosten, maar juist in het westen. Jona loopt naar de schipper. 'Kan ik meevaren naar Tarsis?' Kijk, Jona pakt geld en betaalt de schipper. Het is goed, hij mag mee. Hij loopt naar het schip toe en gaat aan boord.

Waarom doet Jona dit? Hij moet toch naar Ninevé toe? Ja, dat klopt. Maar Jona wil niet. Hij is ongehoorzaam en luistert niet naar de opdracht van God. Hij weet al lang wat er straks zal gaan gebeuren. Als hij echt naar Ninevé gaat en daar gaat preken, dan zullen de mensen zich vast bekeren. Ze zullen tegen God zeggen: 'Wilt U onze verkeerde dingen, onze zonden, vergeven?' Jona weet wie de Heere God is. Hij weet ook hoe God is. God is genadig. Dat betekent dat Hij de verkeerde dingen wil vergeven, als we dat aan Hem vragen. God is ook geduldig. Hij wil dat de mensen naar Hem luisteren en gelukkig worden. Waarom wil Jona dan niet naar Ninevé toe? Wil hij dan niet dat de mensen van God gaan houden? Nee, Jona wil in zijn eigen land blijven. Hij wil niet naar de vijanden van zijn volk toe. Hij wil dat ze straf krijgen. Jona wil niet dat God hun verkeerde dingen vergeeft. Jona wil hen niet vertellen over God. Hij gaat zijn eigen gang. Jona loopt naar het laadruim, helemaal onderin het schip. Hij gaat liggen en valt in een diepe slaap. Het schip vaart weg.

De Heere God ziet wat Jona doet. Hij ziet dat hij onderweg is naar Tarsis. Dat is niet wat God gevraagd had. God wil dat duidelijk maken aan Jona. De HEERE stuurt een grote storm. Eerst was er een mooie, blauwe lucht. Maar nu... het begint donkerder te worden en het gaat waaien. De masten van het schip kraken. Het schip gaat hevig heen en weer. De wind wordt steeds erger. De matrozen zijn wel wat gewend, maar deze storm is wel heel erg. De matrozen worden bang. De storm is zo erg, dat het schip bijna doormidden breekt. En dan? Dan zullen ze verdrinken. Om hen heen is alleen maar water, ze zijn ver van het land vandaan.

Hoor, één van de matrozen roept. Wat roept hij? Hij roept tot zijn god. Nee, niet tot de God van Jona, Die kent hij helemaal niet. Ze bidden tot een god die niet leeft: 'Help ons! Red ons!' De andere matrozen bidden ook tot hun goden. Zouden die goden hen horen? Nee, want die goden bestaan helemaal niet. Alleen de God van Jona is de God Die hoort. Maar Jona bidt niet. Jona slaapt.

Terwijl de matrozen roepen tot hun goden, lopen ze naar de lading van het schip. Als ze dat nu eens overboord gooien, is het schip lichter. Misschien breekt het schip dan niet doormidden. Misschien verdrinken ze dan niet. Ze werken hard. Steeds weer lopen ze met handen vol lading naar de rand van het schip. Alles gaat overboord. Weg. Het gaat om hun leven! Het schip wordt lichter. Zullen ze het redden? 'Hé, Jona!' roept de kapitein:

➔ *Lees Jona 1:6b voor uit de Bijbel:*

De kapitein kwam bij hem en zei tegen hem: Hoe kunt u zo diep in slaap zijn! Sta op, roep uw God aan! Misschien zal die God aan ons denken, zodat wij niet vergaan!

Hoe bestaat het dat Jona zo diep in slaap is, terwijl het zo hard stormt? Hij moet bidden! Jona schrikt. Hij klimt naar boven en kijkt naar de zee. Deze storm is geen gewone storm. Dit gebeurt omdat hij ongehoorzaam is. De matrozen willen weten waardoor het zo hard stormt. 'Laten we het lot werpen, dan zien we door wie die storm komt.' Ze gooien een steentje op en het lot valt op Jona. 'Jona, waarom overkomt deze storm ons? Wie ben je? Waar kom je vandaan?' Nu moet Jona het wel vertellen. 'Ik kom uit het land Israël en ik dien de HEERE, de God van de hemel, Die de zee en de aarde gemaakt heeft.'

Wat een angst is er nu te zien in de ogen van de matrozen. Jona is dus een knecht van God. De God, Die de zee gemaakt heeft. De zee die nu zo vreselijk stormt. Jona heeft verteld dat hij op de vlucht is, omdat hij de opdracht van God niet wil doen. De God van Jona is een machtige God. Nu begrijpen ze waarom de storm gekomen is. Wat moeten ze nu doen? De zee wordt steeds onstuimiger. Ze zullen verdrinken!

Jona weet het: deze storm is gekomen, omdat hij niet geluisterd heeft naar God. Hij is weggelopen, bij God vandaan. Hij wilde zich eigenlijk verstoppen voor God, maar dat kan helemaal niet, want God ziet hem overal.

Dat is nog steeds zo. God ziet je overal, waar je ook bent. Hij weet het als je verdrietig bent of als je alleen bent. Dat is iets heel moois als je de Heere God kent. De HEERE ziet je ook als je Hem niet kent. Jona weet ook dat de Heere God hem ziet. Jona ziet ook dat hij verkeerd gedaan heeft.

De HEERE geeft nu een storm. Die storm is zijn schuld, weet Jona. Hij wil niet dat de matrozen zullen verdrinken, omdat hij niet geluisterd heeft. 'Pak mij op en werp mij in de zee; dan zal de zee weer rustig worden.' Maar dat willen de matrozen niet. Nee, laten ze roeien, hard roeien, dan kunnen ze het schip misschien aan land brengen. Ze kunnen Jona toch niet overboord gooien? Hij zal verdrinken. Hoe ze ook roeien, ze komen nauwelijks vooruit. Wat moeten ze toch doen?

➔ *Lees Jona 1:14a voor uit de Bijbel: Toen riepen zij de HEERE aan.*

De matrozen gaan bidden tot God. 'HEERE, laat ons toch niet vergaan, als wij deze man overboord gooien.' Bidden ze weer tot hun eigen goden? Nee, ze bidden tot de God van Jona, tot de God Die leeft.

Dan pakken ze Jona op en gooien hem overboord. Verschrikkelijk, maar anders zullen ze allemaal verdrinken. En direct merken ze het: de wind gaat liggen, de onstuimige zee wordt rustig. Nu weten ze het helemaal zeker: de God van Jona leeft echt! Hij is de God, Die de zee gemaakt heeft. Hij gaf de storm. Hij zorgt er ook voor dat de zee weer rustig wordt. De mannen brengen als dank offers aan de Heere God.

En Jona? Hij is overboord gegooid. Dit overleeft hij nooit. Hij kan zich nergens aan vastgrijpen, er is geen land waar hij naartoe kan zwemmen. Hij moet sterven, verdrinken, omdat hij niet heeft geluisterd naar God. Ja? Moet hij sterven? Nee! God is zo goed voor hem. De HEERE stuurt een grote vis. Die slokt Jona op. Hij eet Jona niet op, Jona stikt niet, nee, de HEERE zorgt ervoor dat Jona blijft leven.

➔ *Waarom zou God Jona niet laten verdrinken?*

De HEERE heeft een opdracht voor Jona. Ook al heeft Jona niet naar God geluisterd, de HEERE blijft toch voor hem zorgen. In de vis gaat Jona bidden. 'HEERE, help mij!' En God hoort. God luistert naar hem. Wat een wonder!

toepassing

Bid jij ook tot God? Je mag altijd tot God bidden als je het moeilijk hebt of verdrietig bent. Je mag Hem alles vertellen, Hij wil naar je luisteren. Als je daar meer over wilt weten, als je daar vragen over hebt of als je daar zomaar even over door wilt praten, dan mag je straks naar mij toekomen. Ik zit dan daar en als jij dan komt, weet ik dat je hierover met mij wilt praten. Jona weet het. Zelfs nu wil de HEERE nog naar mij luisteren. Hij hoort mij. Jona wordt rustig en weet dat de HEERE voor Hem zorgt.

Drie dagen en drie nachten zijn voorbij gegaan. Zie je die grote vis daar zwemmen? Hij komt naar het strand toe en... spuugt Jona uit. Jona leeft nog. De Heere God heeft alle macht, ook deze vis moet Hem gehoorzamen en doen wat Hij zegt. Daar zit Jona: nat en vies op het zand, maar dat maakt hem niets uit. God heeft hem gered. Dan geeft God weer een opdracht aan Jona:

➔ *Lees Jona 3:2 voor uit de Bijbel: Sta op, ga naar de grote stad Ninevé en predik tegen haar.*

Slot

Hoor je dat? De HEERE geeft voor de tweede keer deze opdracht aan Jona. En nu staat Jona op, hij gaat op reis naar Ninevé en doet wat God van hem vraagt. Nu gehoorzaamt hij.

De Heere God zegt niet tegen Jona: 'Jona, jij mag niet meer Mijn profeet zijn. Jij doet toch niet wat Ik zeg.' Nee, de HEERE heeft Jona vergeven en Jona mag toch nog Gods Woorden vertellen.

toepassing

Zo is de HEERE: als we tot Hem bidden, wil Hij onze verkeerde dingen vergeven. Wij mogen ook anderen vertellen over de HEERE. Dat vraagt de Heere God ook aan ons. Het is belangrijk dat ook andere mensen horen dat de Heere Jezus onze verkeerde dingen wil vergeven en dat Hij voor ons zorgt. Misschien kun je je vriendje of vriendinnetje of je vader of moeder erover vertellen. En als je dat lastig vindt, mag je dat ook altijd vertellen tegen de Heere God. Hij wil je daarbij helpen.

➔ *Geef de kinderen de gelegenheid om vragen te stellen over de vertelling.*

